

رابطه بین مصرف اینترنت و احساس امنیت اجتماعی در بین دانشجویان
(مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد سمنان)

عبدالرضا باقری بنجار ۱

محمد یمینی ۲

مریم فروغی ۳

چکیده

مقاله حاضر به بحث درباره احساس امنیت اجتماعی به عنوان یکی از نیازهای ضروری بشر در دوران امروز که خصوصاً ارتباطات و اطلاعات یکی از لوازم ضروری آن به نظر می‌رسد، می‌پردازد. مطابق با برخی رویکردها، جهانی شدن به طور عام و جهانی شدن فرهنگی یکی از عواملی است که امروزه امنیت اجتماعی را به خطر انداخته است. نمونه آماری پژوهش مورد نظر، ۱۹۱ نفر از دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد سمنان بودند. روش نمونه‌گیری این پژوهش طبقه‌ای نامتناسب و روش تحقیق، پیمایشی-توصیفی و ابزار جمع‌آوری اطلاعات، پرسشنامه محقق ساخته بوده است. در این تحقیق داده‌ها در دو سطح توصیفی و تبیینی و با استفاده از نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته‌اند. یافته‌ها نشان می‌دهد که بین میزان و سابقه استفاده از اینترنت و احساس امنیت اجتماعی رابطه معکوس معنادار وجود دارد. نقطه قوت این پژوهش جدید بودن و مهم بودن در زندگی ارتباطی و شبکه‌ای امروز است.

واژگان کلیدی: امنیت اجتماعی، اینترنت، مصرف

۱ استادیار گروه جامعه‌شناسی دانشگاه شاهد

۲- کارشناس علوم اجتماعی (نویسنده اول)

۳- کارشناس ارشد پژوهش در ارتباطات عضو مرکز تحقیقات پزشکی قانونی (نویسنده مسئول)

(mforoghi@lmrc.ir.)

مقدمه

اینترنت مجموعه‌ای از کامپیوترها است که با خطوط تلفن، فیبرنوری، خطوط ماهواره‌ای یا سایر محیط‌های انتقال با همه ارتباط برقرار می‌کنند. (گنجی، ۱۳۸۵: ۷). منظور از استفاده از اینترنت در نظر گرفتن ابعادی چون میزان استفاده، سابقه‌ی استفاده، نوع استفاده و الگوی استفاده در مصرف اینترنت است.

انسان برای تسلط بر طبیعت، فرار از ناامنی (Insecurity) و تهدید، تأمین نیازهای اساسی خود و در یک کلمه برای دستیابی به امنیت و احساس ایمنی، زندگی اجتماعی را برگزید. وانگهی به موازات گسترش اجتماعات و یا پیچیده‌تر شدن روابط و تعاملات اجتماعی، وارد روابط گوناگونی شد که عرصه‌های زندگی را تحت عناوین اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و... از هم متمایز کرده و امنیت او را تحت الشعاع قرار داد. بدین ترتیب، بشر با تجمع و تشکیل جامعه، بستری نو برای تهدید امنیت خود فراهم آورد که از زندگی جمعی او ناشی می‌شد؛ او که برای فرار از ناامنی و دستیابی به احساس امنیت، جامعه را تشکیل داده بود، به زودی دریافت که این بار امنیتش نه تنها از سوی طبیعت و عوامل طبیعی، بلکه از سوی انسان‌ها و عوامل گوناگون اجتماعی، اقتصادی و سیاسی نیز تهدید می‌شود. از این رو دغدغه همیشگی او جهت دستیابی به امنیت در مقوله تحت عنوان امنیت اجتماعی ظهور کرد. در مجموع پس از اینکه امنیت فردی مورد شناسایی قرار گرفت، افراد برای تحقیق و تحکیم امنیت و جایگاه خود ناگزیر از عضویت در اجتماعات یا گروه‌های مختلف اجتماعی هستند، این سطح از امنیت تحت عنوان امنیت اجتماعی (Societal Security) مورد توجه و بحث قرار می‌گیرد. امنیت اجتماعی نوع و سطحی از احساس اطمینان خاطر است. باید توجه داشت که احساس امنیت اجتماعی از خود امنیت اجتماعی مهم‌تر است زیرا در یک جامعه ممکن است امنیت اجتماعی وجود داشته باشد اما در نتیجه فقدان احساس آن، هزینه بسیار زیادی باید صرف شود تا احساس امنیت به وجود بیاید.

عوامل متعددی می‌تواند احساس امنیت را به هم زده و مختل نماید که از جمله آنها می‌توان رسانه‌های نوین به طور عام و استفاده از اینترنت را به طور خاص نام برد.

بسیاری از نظریه پردازان ارتباطات، اینترنت را گام مهمی در پیشرفت کشورهای در حال توسعه قلمداد می‌کنند. در جامعه امروز ما، گرایش به اینترنت و استفاده از آن چنان رایج شده است که بیشتر خانواده‌ها، رایانه شخصی دارند و اعضای خانواده بخش زیادی از وقت خود را در استفاده از اینترنت سپری می‌کنند. (رفیع و جانباز، ۱۳۸۹: ۸۸)

با این وجود بدون تردید اینترنت از جمله مظاهر جامعه مدرن امروزی است که علاوه بر مزایای غیرقابل انکار، در بسیاری موارد امنیت وجودی را به خطر انداخته است و تا حدی باعث تقویت محیط مخاطره‌آمیز در فضای مجازی و به تبع آن کاهش احساس امنیت اجتماعی شده است که با توجه به نقشی که شبکه‌های اجتماعی مجازی در جنگ نرم ایفا می‌کنند انجام پژوهش‌هایی در زمینه بررسی رابطه بین مصرف اینترنت و احساس امنیت اجتماعی به منظور ارائه راهبرد مناسب اجتناب‌ناپذیر می‌باشد.

اهمیت و ضرورت تحقیق

اهمیت بررسی و شناخت ابعاد و زوایای احساس امنیت از این جهت ضرورت دارد که کنشگران در انجام کنش با مراجعه به ذهنیت روان‌شناختی و تاریخی خود به تصمیم‌گیری و انجام کنش اقدام می‌نمایند، لذا ارزیابی و احساس آنها از فضای کنش نقش بستری و زمینه‌ساز در این تصمیم‌گیری ایفا می‌نماید، چرا که رابطه بین ساختارهای عینی (امنیت) و صورت‌های ذهنی (احساس امنیت) مبنای تصمیم‌گیری افراد می‌باشد. بدیهی است که ارزیابی ذهنی افراد به عنوان کنشگران در تصمیم‌گیری و شکل‌دهی الگوهای عملی رفتاری در جامعه نقش بنیادی ایفا می‌نماید، لذا سنجش ابعاد و زوایای احساس امنیت در فضای اجتماعی ضرورت غیر قابل انکار پیدا می‌کند. علاوه بر این رشد و شکوفایی اجتماعی در گرو ایجاد، حفظ و باز تولید امنیت و احساس آن در جامعه می‌باشد. رشد جامعه و خودشکوفایی آن متکی بر سرمایه‌های انسانی، مادی و اجتماعی شهروندان است و این سرمایه‌ها جهت توسعه، نیازمند امنیت و احساس امنیت می‌باشد. (دلاور، ۱۳۸۷: ۲۲).

احساس امنیت و ضریب امنیت بالا یکی از شاخص‌های توسعه یافتگی و به سامان بودن جوامع است. همچنین احساس امنیت خاطر از عمده‌ترین شاخص‌های رفاه اجتماعی است که نبود آن حتی برخورداری از دیگر شاخص‌های رفاه اجتماعی را تحت‌الشعاع قرار می‌دهد. از طرف دیگر در جامعه ایران دستیابی به رفاه یکی از مهم‌ترین خواسته‌های مردم است و به عنوان یکی از عمده‌ترین شاخص‌های توسعه و رفاه ضروری می‌نماید. اهمیت این مقوله تا آن حد است که قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران بیش از ۳۰ مورد صریحاً به بیان موضوع امنیت اجتماعی پرداخته است. (عباسی، ۱۳۸۱: ۲۷۹).

تحقیق درباره پیامدهای امنیت اجتماعی ناشی از اینترنت، از سابقه زیادی برخوردار نیست و پژوهش‌های محدودی که در این زمینه انجام شده اغلب در محدوده امنیت ملی یا بین‌المللی

بوده و در آنها توجه چندانی به امنیت اجتماعی نگردیده است و به همین جهت ضرورت تحقیقاتی از این دست را بیشتر می‌کند.

با توجه به مطالب بالا می‌توان اذعان داشت سنجش رابطه بین مصرف اینترنت و احساس امنیت اجتماعی در درجه اول پژوهشی بنیادین است که موجب گسترش شناخت و دانش موجود در علوم جامعه‌شناختی و ارتباطات اجتماعی خواهد شد. همچنین اندازه‌های به دست آمده در خصوص احساس امنیت اجتماعی را می‌توان در سیاست‌گذاری عمومی به کار بست. در جوامعی که هدف دولت تأمین رفاه و آسایش مردم، ارتقای کیفیت زندگی آنان و فراهم آوردن زمینه‌های بهروزی و سعادت شهروندان است، نتایج این‌گونه پژوهش‌ها لازمه ارزیابی‌های دولت از عملکرد اجتماعی و وضعیت زندگی اجتماع آن است.

روش‌شناسی تحقیق

با توجه به ماهیت تحقیق، متغیرها و مفاهیم آن و نیز ویژگی‌های خاص جامعه آماری، در پژوهش حاضر از دو روش سودجسته‌ایم؛ به لحاظ مفهومی از روش مطالعه اسنادی و از حیث تجربی برای بررسی متغیرها و چگونگی توزیع آن‌ها در جامعه از روش پیمایشی استفاده کرده‌ایم.

جامعه آماری این تحقیق کلیه دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد سمنان می‌باشد که در سال تحصیلی ۹۳-۹۴ مشغول به تحصیل می‌باشند. تعداد جامعه آماری بر اساس اعلام واحد آموزش دانشگاه مذکور ۷۶۳۵ نفر می‌باشد، که میزان حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران محاسبه و به میزان ۱۹۱ نفر برآورد گردید. و تمامی افراد نمونه به صورت تصادفی انتخاب گردیدند.

تاریخچه موضوع تحقیق

هر چند از قرن‌ها پیش متفکرانی همچون سقراط، افلاطون و ارسطو درباره ثبات و امنیت، ایده‌هایی مطرح کرده بودند؛ با این حال در قرون جدید اندیشمندان با الزامات و حساسیت‌های بیشتر تلاش نمودند تا ابزارهای ایجاد و مسیر دستیابی به آن را در معرض دید دولت‌مردان قرار دهند. برای مثال از تفکرات فلسفی کسانی همچون لاک، هابز و مونتسکیو گرفته تا عالمان سیاسی و اجتماعی جدید نظیر بوزان و گیدنز، هر یک برای نظریه‌پردازی درباره امنیت تلاش کرده‌اند. تفاوت نظریه‌پردازان جدید با فیلسوفان قدیم در آن است که اینان با توجه به الزامات دنیای مدرن به بررسی مفهوم امنیت پرداخته‌اند. برای مثال گیدنز با در نظر گرفتن تغییرات جامعه صنعتی پیشرفته و در میانه‌ی کشاکش مدرنیسم و پسامدرنیسم به فرموله کردن امنیت

اقدام نموده است. این تلاش زمینه شکل‌گیری رشته‌ای جدید با عنوان جامعه‌شناسی امنیت را موجب شده است. (محمدی، ۱۳۷۳: ۵).

اگر تا چند سال قبل بحثی از امنیت اجتماعی نمی‌شد، امروزه می‌بینیم که در روزنامه‌ها، مجلات، رادیو و تلویزیون، کتاب‌ها، سخنرانی‌ها و سمینارها مرتب از این مفهوم در سطوح خرد و کلان صحبت می‌شود. امنیت در بسیاری از متون مبنایی برای توسعه و پیشرفت محسوب شده است. از هابز گرفته تا هابسام، گیدنز و... امنیت منشاء توسعه قلمداد شده است. در زمینه اهمیت این مسأله در دوران معاصر، برای مثال زیگموند باومن می‌نویسد: «تاریخ اخیر شهرهای آمریکایی سرشار از تغییرات اساسی است - ولی وجه مشخصه تمامی آنها دغدغه‌های امنیت و بی‌خطری است». وی ادامه می‌دهد شگفت‌اینکه شهرها، که در اصل برای تأمین امنیت همه ساکنان خود بنا شده‌اند، امروزه بیشتر توأم با خطر هستند تا امنیت (اقتباس از باومن). ترزا کالدیرا (Terza kaldira) هم درباره سائوپائولو، دومین شهر بزرگ برزیل، چنین می‌نویسد: «امروزه سائوپائولو شهر دیوارهاست. همه جا موانع فیزیکی ساخته‌اند - اطراف خانه‌ها، مجتمع‌های ساختمانی، پارک‌ها، میدان‌ها، مجتمع‌های اداری و مدرسه‌ها و... نوعی زیبایی‌شناسی جدید امنیت تمام انواع بناها را شکل می‌دهد و منطق جدید مراقبت و حفظ فاصله را تحمیل می‌کند. (مدیری، ۱۳۸۵: ۱۶۶).

پیشینه تحقیق

مسأله امنیت اجتماعی یکی از غامض‌ترین و در عین حال مهم‌ترین مقوله‌هایی است که ذهن نخبگان ایرانی را به خود مشغول کرده است. این پدیده از اوایل دهه هفتاد هجری شمسی در پژوهش‌های بنیادی و کاربردی جای خود را باز نمود و تا حال حاضر ادامه یافته است. منیژه نویدنیا (۱۳۸۴) در مطالعه ابعاد امنیت اجتماعی در بین خانواده‌های ساکن در شهر تهران به بیان رویکردهای امنیت پرداخته و با تمرکز بر آرای بوزان، ویور و مالر می‌گوید: عواملی که قادر هستند هویت یک جامعه را تهدید کنند ممکن است از آزادی بیان تا مداخله در قابلیت‌های آن برای ابراز و بیان خود تنوع داشته باشند. به نقل از بوزان می‌گوید: این عوامل ممکن است مشتمل بر این موارد باشند: ممنوعیت به کارگیری نام‌ها، لباس و همچنین بستن مکان‌های آموزشی، دینی و یا تبعید و کشتار اعضای گروه خاص، همچنین محتمل است تهدیدات در اشکال اقدامات سرکوبگرانه علیه هویت صورت پذیرد، او معتقد است در امنیت ملی وجه سلبی امنیت و در امنیت اجتماعی وجه ایجابی امنیت بیشتر مورد توجه قرار دارد. لیکن

در شرایط حاضر امنیت اجتماعی نمی‌تواند بدیلی برای امنیت ملی محسوب شود چرا که ابزار قدرت و مشروعیت قدرت در حیطه دولت قرار دارد. از این رو قسمت اعظم تأمین اجتماعی بر عهده دولت‌ها می‌باشد. (نویدینیا، ۱۳۸۴: ۵۳).

پژوهش دیگری تحت عنوان بررسی مقایسه‌ای احساس امنیت در تهران بزرگ توسط دلاور (۱۳۸۵) به انجام رسیده است در این تحقیق مؤلفه‌های احساس امنیت را اقتصادی، عمومی، جانی، ناموسی و امنیت اجتماعی در نظر گرفته شده است. اطلاعات حاصله نشان داد که ۲۳ درصد شهروندان نگران امنیت جانی خود هستند، ۳۴ درصد در بعد اقتصادی احساس ناامنی می‌کنند، ۳۰ درصد در مورد امنیت ناموسی احساس ناامنی می‌کنند، ۵۷ درصد در بعد اقتصادی عمومی احساس ناامنی می‌کنند و ۷۸ درصد نگران افزایش ناامنی در اجتماع هستند. نتایج تحقیق نشان داده است که میزان احساس امنیت شهروندان تهرانی نسبت به سایر شهرها کمتر است. همچنین میزان ناامنی به طور کلی، در بین زنان بیشتر از مردان، مجردها بیشتر از متأهل‌ها و دانش‌آموزان و دانشجویان بیشتری ناامنی و نظامیان کم‌ترین ناامنی را دارند (دلاور، ۱۳۸۷).

فرانک عربی (۱۳۸۴) به بررسی امنیت اجتماعی از دیدگاه شهروندان هشت شهر کشور پرداخته است. این تحقیق امنیت اجتماعی را به احساس امنیت تقلیل داده و فراهوانی جرائم را در جامعه شاهد مثال ناامنی اجتماعی می‌داند. و به این نتیجه رسیده است که میزان احساس امنیت در همه شهرها در حد پایینی است. وی جرائم سرقت، قتل، مواد مخدر، تجاوز به عنف و راهزنی را از شاخص‌های احساس ناامنی دانسته و طبق آمار ۶۹٫۳ درصد افراد احساس ناامنی زیاد تا بسیار زیاد از سرقت از منازل و ۷۶ درصد افراد احساس ناامنی از سرقت اتومبیل و ۶۴ درصد افراد ناامنی حاصل از سرقت مغازه، ۳۶ درصد افراد احساس ناامنی از قتل نفس و ۹۴٫۴ درصد افراد احساس ناامنی از وجود مواد مخدر، ۵۷٫۳ درصد احساس ناامنی از تجاوز به عنف و ۳۰٫۱ درصد احساس ناامنی از راهزنی در حد بسیار زیاد داشته‌اند. به طور کلی احساس ناامنی ۴۳٫۸ درصد در حد بسیار زیاد و زیاد و ۱۹٫۱ درصد احساس ناامنی در حد کم و خیلی کم داشته‌اند (عربی، ۱۳۸۴: ۲۱۰-۱۹۱).

مریم منافی (۱۳۸۲) در مقاله پژوهشی تحت عنوان دیدگاه زنان شاغل متأهل در خصوص نقش عوامل مؤثر بر امنیت اجتماعی در دو محیط کار و خانواده در شهر تهران، در تعریف کاربردی از امنیت اجتماعی، دو بعد امنیت شغلی و امنیت خانوادگی را مطرح می‌کند و معتقد است عوامل مؤثر بر امنیت خانوادگی در مقایسه با عوامل مؤثر بر امنیت شغلی در صد بیشتری

از واریانس امنیت جامعه را تبیین می‌کند و برای تأثیر عوامل دوگانه فوق بر اساس تحلیل رگرسیونی، عوامل موثر بر امنیت خانوادگی با ضریب تعیین ۸۱ درصد در مقایسه با عوامل موثر بر امنیت شغلی با ضریب تعیین ۱۹ درصد، سهم بیشتری از واریانس امنیت اجتماعی را تبیین می‌نماید و در نهایت به نقد آرا دورکیم و پارسونز می‌پردازد که آنان با سمت‌دهی نقش اجتماعی زنان در خانواده و این که اشتغال زنان در فعالیت‌های شغلی به روابط خانوادگی آثار نامطلوب می‌گذارد اعلام می‌دارد برخورداری از روابط نامطلوب خانوادگی و داشتن رضایت زناشویی، امنیت زنان شاغل را در محیط خانواده و کار و در نهایت امنیت اجتماعی زنان را تضمین می‌نماید (منافی، مریم، ۱۳۸۲، شماره ۲۵۷، ۳-۲۱۱).

اصغر افتخاری (۱۳۸۴) با توجه به این که قالب تعاریف پیشین امنیت از حوزه مطالعات امنیتی خارج شده و به بیان ویور «امنیت اجتماعی شده» به رویکردی مسلط در مطالعات امنیتی تبدیل شده است در مقاله خود اقدام به بازسازی دو رویکرد اصلی در حوزه امنیت پژوهشی می‌کند که زمینه طرح مفهوم امنیت اجتماعی شده و تعریف عملیاتی آن را با شاخص‌های پنج‌گانه ماهیت، منابع، سمت‌گیری، روش و کارگزار امنیت در عرصه داخلی فراهم می‌سازد. وی با تأمل در ماهیت و ارکان نگرش‌های متفاوت از امنیت داخلی سه رویکرد انفصالی، تطبیقی و ایرانی را برای فهم ساختار امنیت اجتماعی از یکدیگر تمییز می‌دهد. (افتخاری، ۱۳۸۴: ۱۱۹-۱۳۷).

ساروخانی و نویدنیا (۱۳۸۵) در پژوهشی با عنوان "امنیت اجتماعی خانواده و محل سکونت در تهران" با تأکید بر متغیر محل سکونت به مطالعه امنیت اجتماعی در ۴۲۰ خانواده ساکن در شمال و جنوب تهران می‌پردازند. روش این مطالعه پیمایش است. در این مطالعه ابعاد امنیت عبارت است از امنیت جانی، مالی، شغلی، عاطفی و اخلاقی. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد میانگین امنیت جانی و شغلی در منطقه شمال بالاتر است، اما امنیت مالی در مناطق جنوب تهران بیشتر است چون به علت کمی مال و ثروت، کم‌تر در معرض سرقت قرار می‌گیرند. به علاوه خانواده‌های ساکن در شمال تهران از امنیت مالی و عاطفی کمتری برخوردارند و ساکنان جنوب از امنیت جانی و شغلی کمتری نویسنده‌گان، امنیت اجتماعی را واجد خصلت شبکه‌ای می‌دانند و برای تأمین آن همکاری همه واحدها و ارگان‌های جامعه را پیشنهاد می‌کنند. (ساروخانی و نویدنیا، ۱۳۸۵)

در تحقیقی کاراکوس و همکارانش (۲۰۰۴) در ترکیه تحت عنوان «ترس از وقوع جرم در بین ساکنان ترکیه» انجام دادند که در طی آن ۶۷۱۳ نفر از قسمت‌های شهری و روستایی به

طور تصادفی انتخاب شدند و مورد پرسش قرار گرفتند. در این تحقیق که بر پایه مدل‌های قربانی شدن، بی‌نظمی و مدل کنترل اجتماعی استوار است، تأکید بیشتر بر پایه جنسیت و محل سکونت است. نتایج نشان می‌دهد که با افزایش سن در زنان ترس آنان کاهش می‌یابد این در حالی است که این مورد در مردان صدق نمی‌کند. زنانی که تجربه قربانی شدن را داشته‌اند، این امر تأثیر مهمی در ترس آنان دارد. با افزایش تحصیلات ترس ساکنان شهری کاهش می‌یابد، اما این امر در مورد ساکنان روستا صدق نمی‌کند. این تحقیق نشان می‌دهد که بیشترین ترس در بین زنان و همچنین بین افراد با درآمد پایین و نژادهای دیگر می‌باشد. ساکنان شهرها نیز میزان بیشتری از ترس را به نسبت روستاییان گزارش کرده‌اند. (, karakus, McGarrell, Basibuyuk, 2010).

مش در تحقیق خود (۲۰۰۰) با عنوان «ترس زنان از وقوع جرم: نقش ترس برای رفاه دیگران مهم» این تحقیق به وسیله مصاحبه تلفنی با ۳۱۶ نفر در هیفا انجام شد. این تحقیق این نظریه را که ترس عمده زنان ترس از قربانی شدن فرزندان‌شان به خصوص توسط غریبه‌ها را تأیید کرد. همچنین این تحقیق نشان داد که ترس از خشونت از طرف غریبه‌ها بیشتر از ترس از خشونت در روابط صمیمی زنان بود و اینکه ترس زنان از شب در هنگامی که تنها هستند حتی بیشتر از ترس از خشونت از طرف همسرانشان است. این تحقیق به عامل مهم دیگر یعنی سکوت در مناطق ناامن نیز اشاره می‌کند که ترس زنانی که در این مناطق زندگی می‌کنند، بیشتر از بقیه زنان است (Mesch, 2000).

در تحقیقی که اوستین (۲۰۰۱) با عنوان «اثر شرایط همجواری بر احساس امنیت» با نمونه‌ای از ۳۵۰ مسکن انجام داد. مقاله وی بر مبنای فرضیه رابطه بین کیفیت محل زندگی و مسکن بر احساس امنیت بود. سه متغیر زمینه‌ای وی سن، جنسیت، پایگاه اقتصادی خانواده بودند و نتایج نشان داد که زنان در مجموع احساس ناامنی بالاتری نسبت به مردان نشان دارند. متغیر وابسته این تحقیق احساس امنیت شخص از بابت همسایگی وی بود. نتایج نشان داد که زنان از احساس امنیت پایین‌تری برخوردار هستند و افراد مرفه سطح بالاتری از احساس امنیت را دارند. کیفیت مسکن بر رضایت از محله و احساس امنیت تأثیر مثبت و معناداری داشت. کیفیت مسکن رابطه منفی با قربانی شدن غیرمستقیم داشت. قربانی شدن غیرمستقیم اثر منفی معنی‌داری بر مقیاس‌های رضایت و احساس امنیت داشت اما قربانی شدن مستقیم باعث احساس امنیت و رضایت محله‌ای و اجتماعی پایین‌تری می‌شد. در ضمن سابقه بیشتر زندگی

در محله و درآمد بالاتر احساس امنیت بیشتر، رضایت از همسایگان و رضایت از محیط بالاتری را باعث می‌شد (Austin, Furr, Spine: 2002).

اهداف تحقیق

الف: هدف اصلی:

- بررسی و شناخت رابطه بین مصرف اینترنت و احساس امنیت اجتماعی در بین دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد سمنان

ب: اهداف فرعی:

جهت سنجش و بررسی هدف اصلی تحقیق اهداف فرعی زیر را مورد بررسی قرار داده‌ایم:

۱. بررسی و شناخت رابطه بین میزان استفاده افراد از اینترنت و میزان احساس امنیت اجتماعی آنها.

۲. بررسی و شناخت رابطه بین سابقه استفاده افراد از اینترنت و میزان احساس امنیت اجتماعی آنها.

۳. بررسی و شناخت رابطه بین میزان استفاده ابزاری افراد از اینترنت (علمی، فرهنگی، سرگرمی، اجتماعی و...) و میزان احساس امنیت اجتماعی آنها.

۴. بررسی و شناخت رابطه بین نوع استفاده ابزاری افراد از اینترنت (علمی، فرهنگی، سرگرمی، اجتماعی و...) و میزان احساس امنیت اجتماعی آنها.

۵. بررسی و شناخت رابطه بین میزان استفاده ارتباطی (بیانگر) افراد از اینترنت (وبلاگ، ارسال و دریافت ایمیل، چت، شبکه‌های اجتماعی و...) و میزان احساس امنیت اجتماعی آنها.

۶. بررسی و شناخت رابطه بین نوع استفاده ارتباطی (بیانگر) افراد از اینترنت (وبلاگ، ارسال و دریافت ایمیل، چت، شبکه‌های اجتماعی و...) و میزان احساس امنیت اجتماعی آنها.

۷. بررسی و شناخت رابطه بین الگوی استفاده افراد از اینترنت (سایت‌های فیلتر شده/فیلتر نشده) و احساس امنیت اجتماعی آنها.

پرسش‌های تحقیق

الف: سؤال اصلی:

آیا بین مصرف اینترنت و احساس امنیت اجتماعی در بین دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد سمنان رابطه معناداری وجود دارد؟

ب: سؤالات فرعی:

۱. آیا بین میزان استفاده افراد از اینترنت و میزان احساس امنیت اجتماعی آنها رابطه معناداری وجود دارد؟
  ۲. آیا بین سابقه استفاده افراد از اینترنت و میزان احساس امنیت اجتماعی آنها رابطه معناداری وجود دارد؟
  ۳. آیا بین میزان استفاده ابزاری افراد از اینترنت (علمی، فرهنگی، سرگرمی، اجتماعی و...) و میزان احساس امنیت اجتماعی آنها رابطه معناداری وجود دارد؟
  ۴. آیا بین نوع استفاده ابزاری افراد از اینترنت (علمی، فرهنگی، سرگرمی، اجتماعی و...) و میزان احساس امنیت اجتماعی آنها رابطه معناداری وجود دارد؟
  ۵. آیا بین میزان استفاده ارتباطی (بیانگر) افراد از اینترنت (وبلاگ، آر سال و دریافت ایمیل، چت، شبکه‌های اجتماعی و...) و میزان احساس امنیت اجتماعی آنها رابطه معناداری وجود دارد؟
  ۶. آیا بین نوع استفاده ارتباطی (بیانگر) افراد از اینترنت (وبلاگ، آر سال و دریافت ایمیل، چت، شبکه‌های اجتماعی و...) و میزان احساس امنیت اجتماعی آنها رابطه معناداری وجود دارد؟
  ۷. آیا بین الگوی استفاده افراد از اینترنت (سایت‌های فیلتر شده/فیلتر نشده) و احساس امنیت اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد؟
- تعاریف نظری و عملی مفاهیم و متغیرهای تحقیق:
تعریف نظری و عملیاتی متغیر وابسته

متغیرهای ما در این تحقیق: شامل متغیر وابسته (احساس امنیت اجتماعی) و متغیر مستقل (مصرف اینترنت) می‌باشد که تعریف نظری و عملیاتی آنها در ادامه می‌آید.

احساس امنیت اجتماعی

• **تعریف نظری:** یکی از مفهوم سازی‌های دیگری که در حوزه امنیت صورت گرفته، تقسیم‌بندی چهار بعدی چلبی از امنیت است. او معتقد است چهار علقه افضل و عام برای انسان وجود دارد که می‌توان آنها را از هم تفکیک کرد: علقه شناختی، علقه مادی، علقه اجتماعی و علقه امنیتی. (چلبی، ۱۳۷۵: ۶۳)

علقه امنیتی مربوط به بعد G است. در این بعد انسان به عنوان موجودی هدفمند و بالقوه مضطرب (انسان با چهره سیاسی) جهت حفظ آرامش و صیانت خود در ارتباط با محیط‌های

اثباتی و اجتماعی درصدد تحقق اهداف خود است. برای علقه امنیتی ممکن است چهار بعد اساسی قائل شد، شامل:

امنیت مالی

امنیت جانی / و بهداشتی

امنیت جمعی / و گروهی

امنیت فکری» (چلبی، ۱۳۷۵: ۳۲)

جدول (۸-۱): ابعاد علقه امنیت (چلبی، ۱۳۷۵: ۷۶)

امنیت جانی G		امنیت مالی A
	علقه امنیت	
امنیت جمعی I		امنیت فکری L

• **تعریف عملیاتی:** در این پژوهش بر پایه نظریات چلبی احساس امنیت در چهار بعد مالی، جانی، فکری و جمعی سنجیده شده است. احساس امنیت مالی ۲- احساس امنیت جانی ۳- احساس امنیت فکری ۴- احساس امنیت جمعی. که هر یک از ابعاد با شاخص‌هایی سنجیده می‌شوند.

متغیر مستقل: مصرف اینترنت

«اینترنت مجموعه‌ای از کامپیوترهاست که با خطوط تلفن، فیبرنوری، خطوط ماهواره‌ای یا سایر محیط‌های انتقال با همه ارتباط برقرار می‌کنند» (گنجی، ۱۳۸۵: ۷). منظور از استفاده از اینترنت در نظر گرفتن ابعادی چون میزان استفاده، سابقه‌ی استفاده، نوع استفاده و الگوی استفاده در مصرف اینترنت است.

جدول ۸-۲: شاخص‌های سنجش استفاده از اینترنت به تفکیک هر یک از ابعاد آن

متغیرمستقل	ابعاد	مولفه	شاخص‌ها	میزان آلفا
مصرف اینترنت	میزان استفاده	منظور استفاده‌ی روزانه‌ی افراد از اینترنت می‌باشد.	۱. اصلاً ۲. کمتر از یک ساعت ۳. یک ساعت تا دو ساعت ۴. بین دو تا سه ساعت ۵. بیش از سه ساعت	۰/۷۶۴۶
	سابقه‌ی استفاده	منظور مدت زمانی است که از اولین استفاده‌ی فرد از اینترنت می‌گذرد.	_____	
مصرف اینترنت	نوع استفاده	منظور استفاده‌های متفاوتی است که فرد از امکانات موجود در اینترنت دارد که این استفاده‌ها به دو دسته تقسیم می‌شود که دو سؤال اول مربوط به استفاده‌ی ابزاری و دو سؤال بعدی مربوط به استفاده‌ی بیابانگر از اینترنت است.	از کدام یک از سایت‌های زیر بیشتر استفاده می‌کنید؟ (یک مورد را علامت بزنید) ۱. علمی، ۲. سیاسی، ۳. خبری، ۴. اقتصادی، ۵. فرهنگی - اجتماعی. ۶. وب‌گردی، ۷. دلایل کاری، اداری و ثبت نام، ۸. تفریحی و سرگرمی	۰/۸۳۱۵
		ابزاری: استفاده‌ی فرد از اینترنت صرفاً ابزاری برای رسیدن	از سایت‌های زیر تا چه حد استفاده می‌کنید؟ ۱. خیلی کم، ۲. کم، ۳. متوسط، ۴. زیاد، ۵. خیلی زیاد ۱. علمی، ۲. سیاسی، ۳. خبری، ۴. اقتصادی، ۵. فرهنگی - اجتماعی. ۶. وب‌گردی، ۷. دلایل کاری، اداری و ثبت نام، ۸. تفریحی و سرگرمی	

	<p>کدام دسته از فعالیت‌های زیر را بیشتر انجام می‌دهید؟ (یک مورد را علامت بزنید)</p> <p>۱. فرستادن و دریافت ایمیل، ۲. چت کردن، ۳. به روز رسانی وبلاگ شخصی، ۴. عضویت در شبکه‌های اجتماعی و فعالیت در آنها</p>	<p>به هدف‌هایی خاص است. بیانگر: فرد برای ابراز هویت و ایجاد روابط اجتماعی از آن استفاده می‌کند.</p>		
	<p>فعالیت‌های زیر را تا چه حد انجام می‌دهید؟</p> <p>۱- خیلی کم، ۲. کم، ۳. متوسط، ۴. زیاد، ۵. خیلی زیاد</p> <p>۱. فرستادن و دریافت ایمیل، ۲. چت کردن، ۳. به روز رسانی وبلاگ شخصی، ۴. عضویت در شبکه‌های اجتماعی و فعالیت در آنها</p>			
<p>۰/۷۸۰۹</p>	<p>۱- از کدام دسته از سایت‌های زیر استفاده می‌کنید؟</p> <p>۲- ۱. کلوب، ۲. فیس بوک، ۳. توئیتر، ۴. وب‌گذر، ۵. تیوپ لی</p> <p>۳- از کدام دسته از سایت‌های زیر بیشتر استفاده می‌کنید؟</p> <p>۱. سایت‌های فیلتر شده، ۲. سایت‌های غیر فیلتر شده، ۳. هر دو مورد</p>	<p>منظور استفاده از سایت‌های فیلتر شده و سایت‌های غیر فیلتر شده می‌باشد.</p>	<p>الگوی استفاده</p>	<p>مصرف اینترنت</p>

جدول ۸-۳: شاخص‌های سنجش امنیت

میزان آلفا	شاخص‌ها	مولفه	ابعاد	متغیروابسته
۰/۷۱۳۷	طیف لیکرت	۱- مراقبت از کیف و اشیاء قیمتی ۲- دزدی اموال در محیط‌های ۳- حمل اشیاء قیمتی و پول نقد ۴- اطمینان از تأمین نیازهای ضروری و مالی	تهدیدات اقتصادی	امنیت مالی
	طیف لیکرت	۱- نگرانی برای از دست دادن شغل ۲- حقوق پائین	تهدیدات موقعیتی (شغلی)	
۰/۸۸۲۲	طیف لیکرت	۱- امکان آسیب جسمی در مکان‌های خلوت	تهدیدات جسمی	امنیت جانی
	طیف لیکرت	۱- تنها ماندن در خانه ۲- تردد با ماشین‌های شخصی مسافرش ۳- قدم زدن به تنهایی در مسیرهای خلوت ۴- به تنهایی از منزل خارج شدن	تهدیدات موقعیتی (ترس)	
۰/۷۹۴۱	طیف لیکرت	۱- شنیدن اخبار ناگوار ۲- عدم آرامش در مکانهای تفریحی ۳- تفکیک جنسیتی در وسایل حمل و نقل عمومی و مکان‌های عمومی	تهدیدات موقعیتی روانی	امنیت فکری
	طیف لیکرت	۱- برقراری ارتباط با دیگران بدون نگرانی و ترس ۲- اظهار نظر درباره مسائل سیاسی و فرهنگی ۳- انتقاد نسبت به مسئولین	تهدیدات فکری	
۰/۷۲۴۱	طیف لیکرت	۱- عدم اعتماد به مردم ۲- عدم اعتماد مردم به ارزشهای دینی همدیگر	تهدید ارزشهای اخلاقی	احساس امنیت جمعی

		۱- عدم رعایت حقوق شهروندی توسط مردم	تهدید
	طیف لیکرت	۲--عدم احترام مردم به ارزش‌های اقوام	ارزشهای اجتماعی
		۳- عدم احترام مردم به همدیگر	

یافته‌های تحقیق

در این تحقیق، برای تأمین روایی درونی پرسشنامه، از روایی محتوایی استفاده شد. برای تأمین روایی محتوایی پرسشنامه، پرسش‌های پرسشنامه پس از تدوین، در اختیار استادان فن و متخصصان قرار گرفت و از نظرهای آن‌ها استفاده شد. برای تأمین روایی بیرونی تحقیق هم نسبت حجم نمونه، متناسب با حجم جامعه انتخاب شد. برای سنجش میزان پایایی پرسشنامه با یک آزمون مقدماتی، ۳۰ پرسشنامه از سوی تعدادی از نمونه‌ها به طور تصادفی تکمیل شدند.

پس از اتمام کار جمع‌آوری اطلاعات آزمون مقدماتی، به بررسی پایایی سؤال‌های پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ پرداخته شد که نتایج آن در جدول بالا آورده شده است.

الف: یافته‌های توصیفی:

در این تحقیق از مجموع پاسخگویان در مورد متغیر جنس، 53/9 در صد از پاسخگویان را زنان تشکیل داده‌اند که مد یا بیشترین فراوانی محسوب می‌شود و 46/1 در صد ما بقی مربوط به مردان می‌باشد. و از مجموع پاسخگویان در مورد متغیر سن، 40/3 در صد از پاسخگویان در سنین ۲۰ تا ۲۳ سال قرار دارند، 40/8 درصد بین ۲۴ تا ۲۷ سال سن قرار دارند و ۱۷/۸ درصد از پاسخگویان دارای سن بالای ۲۷ سال می‌باشند. از لحاظ مقطع تحصیلی نیز بالای نیمی از پاسخگویان در مقطع کارشناسی (58/6 درصد) و 41/4 در صد در مقطع کارشناسی ارشد مشغول به تحصیل می‌باشند.

از تعداد ۱۹۱ نفر پاسخگو به جهت وضعیت تأهل، اکثریت پاسخگویان (81/7 درصد) مجرد و 17/8 درصد متأهل هستند.

مجموع پاسخگو از نظر وضعیت اشتغال، اکثریت (72/8 درصد) غیر شاغل و 27/2 درصد شاغل هستند.

از تعداد ۱۹۱ نفر پاسخگو، 27/2 درصد از پاسخگویان عنوان کرده‌اند که میزان درآمد ماهیانه خانوار آنها تا یک میلیون تومان است، 36/6 درصد پاسخگویان هم میزان درآمد ماهیانه خانوارشان را بالای یک میلیون تا یک و نیم میلیون تومان و ۳۵/۱ درصد از آنها بالای یک و نیم میلیون تومان عنوان نموده‌اند.

جدول شماره ۹-۱- توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب "میزان درآمد ماهیانه خانوار"

عنوان	فراوانی	درصد	درصد خالص
تا یک میلیون تومان	52	27.2	27.5
بالای یک میلیون تا یک و نیم میلیون تومان	70	36.6	37.0
بالای یک و نیم میلیون تومان	67	35.1	35.4
جمع	189	99.0	100.0
بی پاسخ	2	1.0	
جمع	191	100.0	

جدول شماره ۹-۱-۲ توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب "میزان استفاده از اینترنت در روز"

عنوان	فراوانی	درصد	درصد خالص
کمتر از یک ساعت	20	10.5	10.5
یک ساعت	52	27.2	27.2
بیش از یک تا دو ساعت	75	39.3	39.3
بیش از دو ساعت	44	23.0	23.0
جمع	191	100.0	100.0

از تعداد ۱۹۱ نفر پاسخگو، 10/5 درصد از پاسخگویان عنوان کرده‌اند که روزانه کمتر از یک ساعت از اینترنت استفاده می‌کنند، 27/2 درصد پاسخگویان هم میزان استفاده از اینترنت را در روز یک ساعت بیان و ۳۹/۳ درصد بیش از یک تا دو ساعت و در نهایت ۲۳ درصد پاسخگویان نیز عنوان نموده‌اند که روزانه بیش از دو ساعت از اینترنت استفاده می‌کنند.

جدول شماره ۹-۱-۳ توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب "استفاده ابزاری از اینترنت"

عنوان	فراوانی	درصد	درصد خالص
پایین	42	22.0	22.3
متوسط	86	45.0	45.7
بالا	60	31.4	31.9
جمع	188	98.4	100.0
بی پاسخ	3	1.6	
جمع	191	100.0	

بیشترین مقدار میزان استفاده ابزاری از اینترنت مربوط به متوسط با ۸۶ نفر و ۴۵٪ و کمترین مقدار میزان استفاده ابزاری از اینترنت مربوط به پایین با ۴۲ نفر و ۲۲٪ می باشد.

جدول شماره ۹-۱-۴ توزیع فراوانی برحسب "استفاده بیانگر(ارتباطی) از اینترنت"

عنوان	فراوانی	درصد	درصد خالص
پایین	32	16.8	16.8
متوسط	88	46.1	46.3
بالا	70	36.6	36.8
جمع	190	99.5	100.0
بی پاسخ	1	.5	
جمع	191	100.0	

بیشترین مقدار میزان استفاده بیانگر از اینترنت مربوط به متوسط با ۸۸ نفر و ۴۶/۱٪ و کمترین مقدار میزان استفاده بیانگر از اینترنت مربوط به پایین با ۳۲ نفر و ۱۶/۸٪ می باشد.

جدول شماره ۹-۱-۵ توزیع فراوانی برحسب "میزان برخورداری افراد از امنیت مالی"

عنوان	فراوانی	درصد	درصد خالص
پایین	65	34.0	34.6
متوسط	102	53.4	54.3
بالا	21	11.0	11.2
جمع	188	98.4	100.0
بی پاسخ	3	1.6	
جمع	191	100.0	

بیشترین مقدار میزان برخورداری افراد از امنیت مالی مربوط به متوسط با ۱۰۲ نفر ۵۳/۴٪ و کمترین مقدار میزان برخورداری افراد از امنیت مالی مربوط به بالا با ۲۱ نفر و ۱۱/۲٪ می باشد.

جدول شماره ۹-۱-۶ توزیع فراوانی برحسب "میزان برخورداری از امنیت جانی"

عنوان	فراوانی	درصد	درصد خالص
پایین	43	22.5	22.8
متوسط	105	55.0	55.6
بالا	41	21.5	21.7
جمع	189	99.0	100.0
بی پاسخ	2	1.0	
جمع	191	100.0	

از مجموع پاسخگویان در مورد متغیر "میزان برخورداری افراد از امنیت جانی" ۲۲/۸ درصد در سطح پایین، ۵۵/۶ درصد متوسط و ۲۱/۷ درصد در سطح بالا می باشند.

جدول شماره ۹-۱-۷ توزیع فراوانی برحسب "میزان برخورداری از امنیت فکری"

عنوان	فراوانی	درصد	درصد خالص
پایین	31	16.2	16.5
متوسط	118	61.8	62.8
بالا	39	20.4	20.7
جمع	188	98.4	100.0
بی پاسخ	3	1.6	
جمع	191	100.0	

از مجموع پاسخگویان در مورد متغیر "میزان برخورداری افراد از امنیت فکری" 16/5 درصد در سطح پایین، 62/8 درصد متوسط و 20/7 درصد در سطح بالا می‌باشند.

جدول شماره ۹-۱-۸ توزیع فراوانی برحسب "میزان برخورداری افراد از امنیت جمعی"

عنوان	فراوانی	درصد	درصد خالص
پایین	32	16.8	16.9
متوسط	107	56.0	56.6
بالا	50	26.2	26.5
جمع	189	99.0	100.0
بی پاسخ	2	1.0	
جمع	191	100.0	

از مجموع پاسخگویان در مورد متغیر "میزان برخورداری افراد از امنیت جمعی" 16/9 درصد در سطح پایین، 56/6 درصد متوسط و 26/5 درصد در سطح بالا می‌باشند.

جدول شماره ۹-۱-۹ توزیع فراوانی برحسب "میزان برخورداری از امنیت اجتماعی"

عنوان	فراوانی	درصد	درصد خالص
پایین	62	32.5	34.3
متوسط	88	46.1	48.6
بالا	31	16.2	17.1
جمع	181	94.8	100.0
بی پاسخ	10	5.2	
جمع	191	100.0	

از مجموع پاسخگویان در مورد متغیر "میزان برخورداری افراد از امنیت اجتماعی" 34/3 درصد در سطح پایین، 48/6 درصد متوسط و 17/1 درصد در سطح بالا می‌باشند.

ب: یافته‌های تحلیلی:

جدول شماره ۹-۲-۱ رابطه بین میزان استفاده افراد از اینترنت و میزان برخورداری آنها از احساس امنیت اجتماعی

از احساس افراد برخورداری اجتماعی امنیت		
-.335(**)	Pearson Correlation	میزان استفاده افراد از اینترنت
.000	Sig. (2-tailed)	

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

براساس آزمون پیرسون به دست آمده (Pearson=-0/335) با قبول خطای کمتر از ۰/۰۱ (sig=۰/000) و درجه اطمینان بیش از ۰/۹۹ می‌توان گفت بین میزان استفاده افراد از اینترنت و میزان برخورداری آنها از احساس امنیت اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد و H_0 فرضیه خنثی که نشانگر عدم وجود رابطه است را نمی‌پذیریم و رد می‌کنیم.

جدول شماره ۹-۲-۲ رابطه بین مدت زمان (سابقه) استفاده افراد از اینترنت و میزان برخورداری آنها از احساس امنیت اجتماعی

مدت زمان (سابقه استفاده) استفاده افراد از اینترنت		
-.543(**)	Pearson Correlation	از احساس افراد برخورداری اجتماعی امنیت
.000	Sig. (2-tailed)	

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

براساس آزمون پیرسون به دست آمده (Pearson=-0/543) با قبول خطای کمتر از ۰/۰۱ (sig=۰/000) و درجه اطمینان بیش از ۰/۹۹ می‌توان گفت بین مدت زمان استفاده افراد از اینترنت و میزان برخورداری آنها از احساس امنیت اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد و H_0 فرضیه خنثی که نشانگر عدم وجود رابطه را رد می‌کنیم.

جدول شماره ۹-۲-۳ رابطه بین میزان استفاده ابزاری افراد از اینترنت و میزان برخورداری آنها از احساس امنیت اجتماعی

ابزاري میزان استفاده اینترنت از افراد		
-.035	Pearson Correlation	از احساس افراد برخورداري اجتماعي امنیت
.640	Sig. (2-tailed)	

براساس آزمون پی‌رسون به دست آمده ($Pearson=-0/035$) و قبول خطای بیش از $0/05$ ($sig=0/640$) و درجه اطمینان کمتر از $0/95$ می‌توان گفت بین میزان استفاده ابزاري افراد از اینترنت و میزان برخورداري آنها از احساس امنیت اجتماعی رابطه معناداري وجود ندارد و H_0 یعنی فرضیه خنثی که نشانگر عدم وجود رابطه است را پذیرفته و نمی‌توانیم رد کنیم.

جدول شماره ۹-۲-۴ رابطه بین میزان استفاده بیانگر (ارتباطی) افراد از اینترنت و میزان برخورداري آنها از احساس امنیت اجتماعی

میزان استفاده بیانگر (ارتباطی) افراد از اینترنت		
-.336(**)	Pearson Correlation	از احساس افراد برخورداري اجتماعي امنیت
.000	Sig. (2-tailed)	

براساس آزمون پی‌رسون به دست آمده ($Pearson=-0/336$) با قبول خطای کمتر از $0/01$ ($sig=0/000$) و درجه اطمینان بیش از $0/99$ می‌توان گفت بین میزان استفاده بیانگر (ارتباطی) افراد از اینترنت و میزان برخورداري آنها از احساس امنیت اجتماعی رابطه معناداري وجود دارد و H_0 فرضیه خنثی که نشانگر عدم وجود رابطه است را نمی‌پذیریم و رد می‌کنیم.

جدول شماره ۹-۲-۵ رابطه بین نوع استفاده ابزاري افراد از اینترنت و میزان برخورداري آنها از احساس امنیت اجتماعی

Sig.	F	Mean Square	df	Sum of Squares	
.811	.452	11.501	5	57.503	Between Groups
		25.448	175	4453.336	Within Groups
			180	4510.840	Total

Std. Deviation	Mean	N	
5.245	69.13	24	علمي
5.882	67.00	11	سياسي
3.861	68.18	51	خبري
5.619	68.52	33	فرهنگي - اجتماعي
4.680	67.36	25	وب گري
5.757	68.27	37	تفریحي و سرگرمي
5.006	68.20	181	Total

براساس آزمون واریانس یک طرفه (آنوا) به دست آمده ($F=0/452$) و قبول خطای بیش از $0/05$ ($sig=0/811$) و درجه اطمینان کمتر از $0/95$ می‌توان گفت بین نوع استفاده ابزاری افراد از اینترنت و میزان برخورداری آنها از احساس امنیت اجتماعی رابطه معناداری وجود ندارد و H_0 یعنی فرضیه خنثی که نشانگر عدم وجود رابطه است را پذیرفته و نمی‌توانیم رد کنیم.

جدول شماره ۹-۲-۶ رابطه بین نوع استفاده بیانگر (ارتباطی) افراد از اینترنت و میزان برخورداری آنها از احساس امنیت اجتماعی

Sig.	F	Mean Square	df	Sum of Squares	
.000	27.128	473.596	3	1420.789	Between Groups
		17.458	177	3090.051	Within Groups
			180	4510.840	Total

Std. Deviation	Mean	N	
3.844	72.18	33	فرستادن و دریافت ایمیل
3.434	71.56	18	چت کردن
5.326	68.83	54	به روز رسانی وبلاگ شخصی
3.489	65.22	76	عضویت در شبکه‌های اجتماعی و فعالیت در آنها
5.006	68.20	181	Total

بر اساس آزمون واریانس یک طرفه (آنوا) به دست آمده ($F=27/128$) با قبول خطای کمتر از $0/01$ ($sig=0/000$) و درجه اطمینان بیش از $0/99$ می‌توان گفت بین نوع استفاده بیانگر (ارتباطی) افراد از اینترنت و میزان برخورداری آنها از احساس امنیت اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد و H_0 فرضیه خنثی که نشانگر عدم وجود رابطه است را نمی‌پذیریم و رد می‌کنیم. نتایج جدول میانگین‌ها نشان می‌دهد کسانی که عضویت در شبکه‌های اجتماعی و فعالیت در آنها دارند از احساس امنیت اجتماعی پایین‌تری نسبت به کسانی که از فرستادن و دریافت ایمیل استفاده می‌کنند دارند.

جدول شماره ۹-۲-۷ رابطه بین الگوی استفاده افراد از اینترنت و میزان برخورداری آنها از احساس امنیت اجتماعی

Sig.	F	Mean Square	df	Sum of Squares	
.000	14.879	322.186	2	644.373	Between Groups
		21.653	177	3832.627	Within Groups
			179	4477.000	Total

Std. Deviation	Mean	N	
4.989	63.14	22	سایت‌های فیلتر شده
4.898	68.65	92	سایت‌های غیر فیلتر شده
4.164	69.17	66	هر دو مورد
5.001	68.17	180	Total

بر اساس آزمون واریانس یک طرفه (آنوا) به دست آمده ($F=14/879$) با قبول خطای کمتر از ۰/۰۱ ($\text{sig}=0/000$) و درجه اطمینان بیش از ۰/۹۹ می‌توان گفت بین الگوی استفاده افراد از اینترنت و میزان برخورداری آنها از احساس امنیت اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد و H_0 فرضیه خنثی که نشانگر عدم وجود رابطه است را نمی‌پذیریم و رد می‌کنیم. نتایج جدول میانگین‌ها نشان می‌دهد کسانی که از سایت‌های فیلتر شده استفاده می‌کنند از احساس امنیت اجتماعی پایین‌تری نسبت به دیگران دارند.

جدول شماره ۹-۲-۸ رابطه بین استفاده افراد از سایت‌های اینترنتی و میزان برخورداری آنها از

احساس امنیت اجتماعی

Sig.	F	Mean Square	df	Sum of Squares	
.000	18.382	332.299	4	1329.195	Between Groups
		18.078	176	3181.645	Within Groups
			180	4510.840	Total

Std. Deviation	Mean	N	b
2.812	69.58	36	کلوب
4.224	66.06	67	فیس بوک
4.910	65.79	34	توییتر
5.216	73.45	20	وب گذر
4.246	71.13	24	یوتیوب
5.006	68.20	181	Total

بر اساس آزمون واریانس یک طرفه (آنوا) به دست آمده ($F=18/382$) با قبول خطای کمتر از $0/01$ ($sig=0/000$) و درجه اطمینان بیش از $0/99$ می توان گفت بین استفاده افراد از سایت های اینترنتی و میزان برخورداری آنها از احساس امنیت اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد و H_0 فرضیه خنثی که نشانگر عدم وجود رابطه است را نمی پذیریم و رد می کنیم. نتایج جدول میانگین ها نشان می دهد کسانی که از سایت های فیلتر شده فیس بوک و توییتر استفاده می کنند از احساس امنیت اجتماعی پایین تری نسبت به دیگران دارند.

نتیجه گیری

تحقیق حاضر به بحث درباره احساس امنیت اجتماعی به عنوان یکی از نیازهای ضروری بشر در دوران امروز که خصوصاً ارتباطات و اطلاعات یکی از لوازم ضروری آن به نظر می‌رسد، می‌پردازد

امکانات وسیع ارتباطی، دنیای داده و اطلاعات، صرفه جویی در زمان، کاهش تأثیر بعد مکان، سرعت در انجام کارها، اما این‌ها تنها یک جنبه از دنیای مجازی هستند و این فضا دارای مشکلات و تهدیدات متعددی از جمله تهدید در زمینه به خطر افتادن امنیت و حتی مهم‌تر از آن تهدیدی است برای به خطر افتادن احساس امنیت اجتماعی.

به نحوی که هر چقدر استفاده از اینترنت بیشتر شود، احساس امنیت اجتماعی پایین‌تر می‌آید و هر چقدر که استفاده از اینترنت پایین‌تر بیاید، احساس امنیت اجتماعی بالاتر می‌رود. چلبی بر اساس مدل «آجیل پارسنز» چهار علقه عمده را مطرح می‌کند که عبارت‌اند از: علقه شناختی، مادی، اجتماعی و امنیتی و برای علقه امنیتی چهار بعد اساسی قائل شده است شامل: امنیت مالی، جانی، جمعی و فکری. گیدنز به عنوان یکی از نظریه پردازان مطرح در این حوزه معتقد است که:

امنیت وجودی، یکی از صورت‌های مهم احساس امنیت به معنای وسیع آن است. این اصطلاح به اطمینان مربوط می‌شود که بیشتر آدم‌ها به تداوم تشخیص هویت خود و تداوم محیط‌های اجتماعی و مادی کنش در اطراف خود دارند.

در نهایت با توجه به نتایجی که در بالا آمده است با بررسی موضوع در بین ۱۹۱ نفر از دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد سمنان می‌توان گفت بین استفاده از اینترنت و احساس امنیت اجتماعی رابطه وجود دارد و این رابطه معکوس می‌باشد.

الف: بررسی فرضیه‌های کلی تحقیق حاضر

فرضیه ۱:

«بین میزان استفاده افراد از اینترنت و میزان احساس امنیت اجتماعی آنها رابطه معناداری وجود دارد»

بدین معنی که هر چه میزان استفاده افراد از اینترنت بالاتر می‌رود میزان احساس امنیت اجتماعی آنها کاهش پیدا می‌کند و بالعکس.

فرضیه ۲:

«بین سابقه استفاده افراد از اینترنت و میزان احساس امنیت اجتماعی آنها رابطه معناداری وجود دارد»

بدین معنی که هر چه سابقه استفاده افراد از اینترنت بالاتر می‌رود میزان احساس امنیت اجتماعی آنها کاهش پیدا می‌کند. به عبارت دیگر افزایش مدت زمانی که از اولین استفاده‌ی فرد از اینترنت می‌گذرد باعث کاهش احساس امنیت اجتماعی خواهد شد.

فرضیه ۳:

«بین میزان استفاده ابزاری افراد از اینترنت (علمی، فرهنگی، سرگرمی، اجتماعی و...) و میزان احساس امنیت اجتماعی آنها رابطه معناداری وجود دارد»

بدین معنی که هر چه میزان استفاده ابزاری افراد از اینترنت که صرفاً برای رسیدن به هدف‌هایی خاص است بالاتر می‌رود میزان احساس امنیت اجتماعی آنها کاهش پیدا می‌کند.

فرضیه ۴:

«بین نوع استفاده ابزاری افراد از اینترنت (علمی، فرهنگی، سرگرمی، اجتماعی و...) و میزان احساس امنیت اجتماعی آنها رابطه معناداری وجود دارد»

بدین معنی که میزان احساس امنیت اجتماعی افراد بستگی دارد به نوع استفاده ابزاری افراد از اینترنت. به عبارت دیگر نوع سایت‌های ابزاری که افراد از آنها استفاده می‌نمایند با احساس امنیت اجتماعی آنها ارتباط دارد.

فرضیه ۵:

«بین میزان استفاده ارتباطی (بیانگر) افراد از اینترنت (وبلاگ، آر سال و دریافت ایمیل، چت، شبکه‌های اجتماعی و...) و میزان احساس امنیت اجتماعی آنها رابطه معناداری وجود دارد»

بدین معنی که هر چه میزان استفاده ارتباطی افراد از اینترنت که صرفاً برای ابراز هویت و ایجاد روابط اجتماعی است بالاتر می‌رود میزان احساس امنیت اجتماعی آنها کاهش پیدا می‌کند.

فرضیه ۶:

«بین نوع استفاده ارتباطی (بیانگر) افراد از اینترنت (وبلاگ، آر سال و دریافت ایمیل، چت، شبکه‌های اجتماعی و...) و میزان احساس امنیت اجتماعی آنها رابطه معناداری وجود دارد»

بدین معنی که میزان احساس امنیت اجتماعی افراد بستگی به نوع استفاده ارتباطی افراد از اینترنت دارد. به عبارت دیگر نوع سایت‌های ارتباطی که افراد از آنها استفاده می‌نمایند با احساس امنیت اجتماعی آنها ارتباط دارد.

فرضیه ۷:

«بین الگوی استفاده افراد از اینترنت (سایت‌های فیلتر شده فیلتر نشده) و احساس امنیت اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد»

بدین معنی که هر چه میزان استفاده از سایت‌های فیلتر شده بیشتر باشد میزان احساس امنیت اجتماعی آنها کاهش پیدا می‌کند.

مقایسه نتایج تحقیق با یافته‌های تحقیقات مشابه پیشین :

نتایج بررسی حاضر مشخص می‌کند که اینترنت به عنوان یکی از ابزارهای جهانی شدن و نوگرایی با قطع یا تضعیف پیوندهای دانشجویان با تعلق مکانی، سنت‌ها و هویت‌های فرهنگی و محلی‌شان، امنیت وجودی مورد نظر گیدنز را به خطر انداخته و تا حدی باعث تقویت محیط مخاطره آمیز شده است. علاوه بر این، نتایج این نوشتار، امنیت را تا حد متوسطی نشان می‌دهد. با مقایسه نتایج این تحقیق با تحقیقات قبلی، این امر تأیید می‌شود به طوری که غلامرضا خوش‌فر (۱۳۷۹) نشان می‌دهد که در استان مازندران مردم در سطح متوسطی احساس امنیت دارند. همچنین مریم نجیبی ربیعی (۱۳۸۴) در پژوهش خود نشان می‌دهد که دو سوم از افراد در حد متوسطی احساس امنیت دارند و همچنین تحقیق سعیده گروسی، جلال میرزایی و احسان شاهرخی (۱۳۸۶) نشان می‌دهد که ۴۳/۱ درصد پاسخگویان از نظر احساس امنیت اجتماعی نمره متوسط و ۳۰/۷ درصد نمره کم گرفتند، یعنی ۷۳/۸ درصد آنها احساس امنیت اجتماعی‌شان در حد متوسط و کم بود.

پیشنهادهای کاربردی

همان‌طور که نتایج نشان می‌دهد در میان ابعاد احساس امنیت اجتماعی، امنیت فکری و جمعی پایین‌تر از امنیت هویتی و فرهنگی می‌باشد. این نتایج نشانگر آن است دانشجویان از نظر ابراز عقیده و افکار خود احساس ناامنی می‌کنند. علت این موضوع را شاید بتوان از یک سو به فقدان کانال‌های نهادینه شده‌ای که فرد بتواند افکار و عقاید خود را به واسطه آن بیان کند و از سوی دیگر به محدودیت در امکان مشارکت اجتماعی در دانشگاه یا جامعه نسبت داد. بنابراین لازم است که راه‌های صحیح و قانونی ابراز عقیده و همچنین مشارکت جمعی و صنفی برای افراد فراهم گردد تا افراد ناچار نباشند به سایت‌های غیرقانونی و بیگانه مراجعه کنند و برای فرار

از وضعیت نامطلوب فضای واقعی به فضای مجازی پناه ببرند که در آخر شاهد اثر منفی آن بر احساس امنیت اجتماعی افراد باشیم.

منابع فارسی

- ۱- افتخاری، اصغر. (۱۳۸۴) ساختار امنیت اجتماعی (مطالعه موردی: جمهوری اسلامی ایران) مجموعه مقالات همایش امنیت اجتماعی، معاونت اجتماعی ناجا، شماره یک، انتشارات گلیپونه.
- ۲- تجیبی ربیعی، مریم، (۱۳۸۴). شناسایی مشکلات امنیت اجتماعی زنان در روابط شهری (مطالعه موردی شهر تهران). دفتر امور بانوان وزارت کشور.
- ۳- چلبی، مسعود، جامعه شناسی نظم، تهران، نشر نی.
- ۴- خوش‌فر، غلامرضا، (۱۳۷۹). «امنیت و جامعه مدنی»، سال چهارم، نشریه امنیت شماره ۱۳.
- ۵- دلاور، علی و محمد علی رضایی. (۱۳۸۵) طرح بررسی مقایسه ای احساس امنیت در تهران بزرگ، یزد و کل کشور، مرکز مطالعات نیروی انتظامی جمهوری اسلامی،
- ۶- دلاور، علی (۱۳۸۷)، تحقیق هنجاریابی آزمون احساس امنیت و بررسی این احساس در سطح شهر تهران بزرگ، تهران، دفتر تحقیقات کاربردی معاونت طرح و برنامه ناجا.
- ۷- رفیع، حسین و دیان جانباز، (۱۳۸۹). «تأثیر فناوری‌های جهانی اطلاعاتی و ارتباطاتی بر امنیت ملی کشورها». فصلنامه سیاسی، مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دوره ۴۰، شماره ۱.
- ۸- ساروخانی، باقر، نویدنیا، منیژه (۱۳۸۵)، امنیت اجتماعی خانواده و محل سکونت در تهران، رفاه اجتماعی، شماره ۶.
- ۹- گروسی، سعیده، جلال میرزایی و احساسن شاه‌رخ، (۱۳۸۶)، «بررسی رابطه‌ی اعتماد اجتماعی و احساس امنیت (مطالعه مورد دانشجویان دختر دانشگاه آزاد جیرفت)». فصلنامه دانش انتظامی.
- ۱۰- عربی، فرانک (۱۳۸۴)، بررسی امنیت اجتماعی از دید شهروندان شهر تهران، همدان، ارومیه، شیراز، کرمان، یزد، اصفهان و مشهد، مجموعه مقالات همایش امنیت اجتماعی، جلد سوم، تهران، معاونت اجتماعی ناجا.
- ۱۱- محمدی، مجید (۱۳۷۳)، رسانه‌ها و مقتضیات امنیت اجتماعی، مجله جامعه سالم، شماره ۱۷.
- ۱۲- مدیری، آتوسا، (۱۳۸۵) «جرم، خشونت و احساس امنیت در فضای عمومی شهر»، فصلنامه رفاه اجتماعی شماره ۲۲،

- ۱۳- منافی، مریم (۱۳۸۲)، بررسی عوامل موثر بر امنیت اجتماعی زنان شاغل و متأهل در دو محیط کار و خانواده در مراکز حمایتی معاونت امور اجتماعی بهزیستی شهر تهران، فصلنامه علمی - پژوهشی، مددکاری اجتماعی، شماره ۳.
- ۱۴- نویدنیا، منیژه (۱۳۸۴)، چندگانگی امنیت: امنیت ملی، عمومی و امنیت اجتماعی، تهران، شماره دوم و سوم، فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، نشریه معاونت اجتماعی ناجا،
- ۱۵- نویدنیا، منیژه (۱۳۸۵)، تأملی نظری در امنیت اجتماعی با تأکید بر گونه‌های امنیت، سال نهم، شماره اول، بهار. فصلنامه مطالعات راهبردی،

- 1- Carro, D. Valera, S, Vadal, T. (2008), Perceived insecurity in the public space: Personal, Social and Environmental Variables, www. Springer science.com
- 2- Celements, Kevin. (1990), Toward a sociology of security, www. Colovado.edu/ conflict, AllCRDOCS 109-4htm.
- 2- Karakus.mugarrell (2010). Rethinking Human Security. Political Sciece Quarterly
- 3- mesch (2000) National, Societal and Human Security Discussion – case study of the Israel- Palestine conflict